

az eredetiben is, Raynaud úrnak hívják. Ilyen jellegű probléma az is, hogy a 67. szakasz harmadik bekezdése (három mondat csupán) a magyar változathoz hiányzik (123). Másféle hiba, hogy a magyar kiadás figyelmen kívül hagyja ezen az oldalon valamivel lejjebb, hogy Roubaud, aki olyannyira kényes a dőlt, félkövér, aláhúzott betűtípusokra, amint azt a fordítói utószó is kiemeli, nem véletlenül kurziválta (és *nem* „nagy kezdőbetűvel látta el”) a *décision* (döntés) szót, ahogyan azt jelzi is a szövegben. Ezt a jelzést a magyar változat a „Döntést Övező Csend (nagy kezdőbetűvel, ahogy a *Nagy Londoni Tűzvész* van írva)” kifejezéssel adja vissza. Talán egyszerűbb lett volna itt is kurziválni. Ugyanebben a bekezdésben talán jobb lett volna a „négy év óta nem világítom meg” helyett azt írni, „nem világítottam meg négy évvel ezelőtt sem”, hiszen konkrétan egy korábbi írására utal a narrátor. A következő szakaszban szereplő „Amikor már nem kényszerültem rá, hogy Nanterre-be utazgassak, kitenni a matematikát a hallgatók hallgatóinak füleikre” (124) félmondat, bár szép az alliteráció, pontos fordítása inkább a következőhöz áll közel: „Már nem kellene Nanterre-be mennem, hogy matematikával gyötörjem a tárgytól ódzkodó hallgatók fülét” (vagy egyszerűen „hallgatókat”, vagy „tömjem a... hallgatók fejét”), s az ezt követő „főleg azért maradtunk együtt az ágyban, [...] hogy a Times Literary Supplement által ajánlott (a TLS-t megbízható értesülései kapcsán már említettem [67] szakasz) és megvásárolandó könyvek időszaki listáját összeállítsuk” félmondatnál közelebb állna az eredetihez valami ilyesmi: „főként az ágyban maradtunk volna [...], például hogy időről-időre megrendeljük a könyveket, amelyeket a Times Literary Supplement (a beavatottnak, ahogy a 67. szakaszban is emlegettem, egyszerűen TLS) ajánl.” Lejjebb Roubaud két sort idéz jelölés nélkül Apollinaire *Menet* című verséből, ezeket ha nem is kellett volna feltétlenül Vas István fordításában közölni („Ó Nettessheimi Agrippa egy kiskutya szaga is elég lett volna nekem / Hogy kölni polgártársaidat leírjam pontosan”), talán lehetett volna jobb megoldást találni az „Ó, Cornelius Agrippa, egy kutyuska szaga elég volt nekem, / hogy pontosan megadjam társaid Cologne-ban” mondatnál. Ugyanezen az oldalon tévedés Percevalt mint „gallust” emlegetni, hiszen a Kerekasztal lovagja, Perceval wales-i (nem Gaulois, hanem Gallois) volt. (Persze ez a hiba nem egyedi, például Umberto Eco *Művészet és szépség a középkori esztétikában* című művének fordítása is elköveti.) Nem sokkal ezután, a 126. oldalon (és korábban a 117., majd a 153. oldalon), a *rakki tai* stílus kommentárjaként az szerepel, hogy „fügeillat, nehéz”, pedig inkább olyasvalamit jelent az *odeur du figuier sombre*, hogy „a sötét (vagy az árnyas) fügefafa illata”, és nem azt olvassuk az eredetiben, hogy „a füge szétszóródva a kockás konyhakövön, a ház hátulsó részében”, hanem „a ház mögött (esetleg a ház hátsó részében) álló fügefafa, melynek gyökerei szétfeszítik a konyha padlócsempéit (padlózatát)” megfelelőjét. Ugyanitt Roubaud hosszan fejtegeti, mi volt *Tervének* költészeti vonatkozása. A francia *poésie* szó poliszémiája, s hogy magyarra költeménynek és költészetnek is fordítható, nem könnyíti meg a fordító válasz-

tását. Talán az olvasó jobban értené a szöveget, ha „A költemény számomra formatevékenység” helyett itt „A költészet számomra formatevékenység” állna (127), és a „költeményterv” kifejezés helyett is állhatna „költeszetterv” vagy „költészeti ter”.” Ezek, és több hasonló apróság azt a látszatot kelthetik a könyv magyar olvasójában, hogy Roubaud prózája nehézkes, illogikus, néhol érthetetlen, pedig csupán mély, bonyolult és alkalmanként enigmatikus, de mindenütt kristálytisza.

Nagyon reménykedem benne, hogy Jacques Roubaud költői és prózaírói életművének magyar recepciója nem áll meg ennél a kötetnél. Logikus folytatása lenne az ezzel egy időben komponált *Quelque chose noir* (*Valami fekete*) verseskötet magyar kiadása. Nézzünk bizakodóan a jövőbe: *A nagy londoni tűzvész* megjelenése fontos állomás az OuLiPo és Roubaud meg- és elismerése felé vezető úton, ami közelebb vitt minket ahhoz, hogy az elmúlt több mint negyven év legfontosabb irodalmi csoportjából ne Italo Calvino legyen az egyetlen, akinek munkássága java része elérhető magyarul.

Garadnai Erika

Leleplező bokréta

(Onder Csaba: *Illetlen megjegyzések – Tanulmányok és esszék*. Ráció, 2009)

Ha csapda volt, akkor beeléptem. De egy olyan szerzővel, aki a korábbi önálló kötetét (*A klasszika virágai*, Csokonai Universitas Könyvtár, Debrecen, 2003) a 18–19. század fordulóján született verses antológiáknak szentelte, s vizsgálati szempontjának a szöveg körüli szövegekkel (paratextusok: cím, mottó, előszó stb.) kapcsolatos elméleti és irodalomtörténeti elemzést választotta, óvatosan bánik az olvasó. Hiszen kivé-

telesen jól ismeri a szerzői identifikáció, a szerzői-szerkesztői stratégiák vagy az olvasói horizontok alakításának csínját-bínját. Ebben az összefüggésrendszerben Onder új műve persze az előző könyv felől volna olvasandó, és bevallom, így nyitottam ki az *Illetlen megjegyzéseket*. Innen nézve pedig az új kötet egy, a szó eredeti értelmében vett *antológia*, azaz virágcsokor, ahol nem a kortárs többszerzős gyűjteményre kell gondolni, hanem a poétikai, szerzői hagyományokat követő, egy-egy alkotó saját műveiből összeállított virágcsokorra. Onder kötete pedig tanulmányokat és esszéket is közlő könyv. Összegzés és válogatás eddigi több műfajú munkáiból. Nos hát, miféle mankót is ad nekem a

mottó, amellyel nekivághatok a kalandnak? Vagy mit rejtenek a fejezetcímek, amelyek sokat sejtetően szedték össze az egyes, korábban már külön-külön megjelent, ám itt csokorba gyűjtött tanulmányokat? Azt kérdezi a mottó is: „Akkor hát mi a megfelelő eszköz, amelyet az olvasónak használnia kell?” (Nabokov) Majd meg is ad hozzá egy, már a címben elrejtett *kulcsot*, amelyre itt szükség is van: „*Apokalümmenoi logoi* annyit tesz: illetlen megjegyzések. A titok és a *prudencia* körébe tartozó dolgokról van szó tehát.” (Derrida) Onder tudatos kötet szerkesztése nyomán az öt részre tagolódó antológiában fejezetenként három tanulmány és esszé olvasható. Indulok hát a titkok után.

Az első fejezet a *Groteszk*, amely Berzsenyi, Vörösmarty és Borbély Szilárd szövegeit boncolgató tanulmányokat tartalmaz. Elsőre talán különös mindez, de a kérdések, és az arra adódó válaszok vagy lehetőségek idővel összeállnak egy kerek egészé. Alapja ennek maga a módszer és talán a kíváncsiság. Onder egyrészt nem rest, jó irodalomtörténész, aki utánajár *A bonyhai grotta* keletkezéstörténetének, leás a mélybe. A szavak, képek és szövegek jelentésének etimológiai ősforrásait is bemutatja. Másrészt a felhalmozott anyagot gondos elméletiséggel rendezi el, és felépíti saját absztrakcióit, gondolattársításait, amelyek az értelmezés lehetőségeit kínálják az olvasó számára. Sőt. Már az első tanulmánynál felmerült bennem, nem lenne-e találobb a tanulmányok *vagy* esszék alcím, ugyanis a szövegek messze szétfeszítik a „tudományos diskurzus” kereteit. „Egy szövegkeretet kell tehát építenünk” – mondja Onder (15), amikor is Berzsenyi verse, az angolkeret és a kortárs olvasási kontextus megalkotása során 91 pontba szedve jelennek meg ezek az elemek. Aki akar, elindulhat benne, akár egy labirintusban. De éppen ilyen térbeliesült (*A*)*morf* képződményként jelenik meg Vörösmarty *Rom* című költeménye Berzsenyi olvasatában, meg- avagy *elértésében*. Borbély *Ami helyet* című kötetének elemzésekor pedig úgy fogalmaz: „leegyszerűbb, ha egy *mór szőnyeget* képzelünk magunk elé.” (55) Úgy tűnik, Onder először beenged minket a kertbe elkalandozni romok (a)morf teste körül, groteszk grották verssel díszített műfalaihoz kalauzol, szőnyegre ültet, de mindeközben persze sosem feledkezik meg arról, hogy a szépírói stílust megidéző szövegrészek mögött folyton a vizsgált szöveget kérdezze.

És ekkor feltárul a második fejezet: *Ajtó, ablak*, ahonnan egészen érdekes kilátás nyílik. „Az érdekelne, mire és hogyan is használja a vers a festészet által kínált kereteket?” (69) Csokonai, Berzsenyi, Petőfi és Kafka kerülnek látóterünkbe. Egy irodalmi toposz Horatius nyomán, a magyar líra ablakai, avagy mit is látott Berzsenyi a Kemenes fölött, és mit és miért nem látott Petőfi a koltói ablakból? A talán elavultnak tűnő kérdések azonban nem nyugszanak meg, és mindig továbblépnek az értelmezés és újraértelmezés mezején. Tér és idő és alak szövegformációi kapnak újabb jelentést e tanulmányokban. Onder beenged a házba, kinézhetünk a bérci tetőre, sőt Gregor Samsa változó lakásterének szörnyeivel is találkozhatunk.

Talán mindezt azért, hogy a harmadik, *Szemérem* című fejezetben lerántsa a leplet a szemérmes irodalom kis faleve-

lekkel eltakart titkairól. Így kerülnek górcső alá a le nem írt, elrejtett dolgok, amelyek azonban paradox módon éppen saját hiányukban hordozzák értelmüket. Ebben a fejezetben található az *Apokalümmenoi logoi* című tanulmány, amely a Derridától kölcsönzött könyvmottóban is megjelenik, s az antológia egész olvasatát meghatározó szöveg, valamint a címadó *Illetlen megjegyzések* című Csokonai-dolgozat is. Az apokalipszis, avagy leleplezés, a rejtett értelmek feltárása Káin és Ábel történetén keresztül egészen Móricz Zsigmond *Sárárany* című regényéig vezeti az olvasót. Ondert olvasva úgy tűnik, hogy Ábel történetén és sorsán tündöző mondata: „elhallgat-e valamit előlünk ez a régi történet?” (119) valamennyi szöveg, az irodalom egészének olvasása során érvényes, és kimondatlanul ő maga is felteszi ezt a kérdést minden tanulmányában.

S hogy mindez hová vezet? Talán a *Szavak* fejezethez, ahol a kimondott és ki nem mondott dolgok értelme, súlya és azok hatalma is értelmezést nyer. A kötet egyik legérdekesebb tanulmánya a Kazinczy hatalmi stratégiáit elemző rész, amely egyrészt a korabeli joggyakorlat szempontjából tekinti át a Nekrológ-ügyet, másrészt nagyszerűen érzékelteti, hogy egy-egy *illetlen megjegyzésnek*, szónak milyen retorikai, emberi, irodalmi és hatalmi tétje van. Ehhez szorosan kapcsolódik az ortológus–neológus- és a kritika-vitát párhuzamba állító, összehasonlító elemző dolgozata is. Az utolsó klasszikus értelemben vett tanulmány a *Harry Potter*-regények valóságábrázolását, illetve a valóság és fikció határainak átlépését, a nyomok eltüntetését, elrejtését, elhallgatását mutatja be. Míg korábban a le nem írt dolgok feltárása, itt a regényben leírt dolgok eltüntetése, ezek jelentése kérdéses. E fejezetben hagyja, hogy a tekintélyek helyett a szavak diadal-maskodjanak, irodalom és hatalom évszázadokat átölölő vitáiról és a valóságot eltüntető beszédmódokról Rowlingtól Bulgakovig tájékozódhat az olvasó, akit a kötet utolsó fejezetében meg is szólít a szerző.

A *Dolgok* című fejezetben a könnyebb léptékű esszék, naplőbejegyzések és a füveskönyvekéhez hasonló tanácsok szerepelnek. Ám erre a részre is érvényes, és Onder egész antológiáját az az alapkoncepció határozza meg, hogy feltárja az eddig elhallgatott dolgokat, jelentéseket, jelenségeket, s az irodalmi alkotások állandó újrakérdezésével a már meglévő ismereteknek bővülő értelmet szerez. A Derridától kölcsönzött, a tanulmányok elé illesztett és azok értelmezési terét összefogó gondolat és módszer, valamint a leleplezés gesztusa ott lapul minden tanulmányban.

Onder kötetének másik fontos tényezője, és ez a szövegekben külön-külön mérhető és látható, hogy nem süpped bele egy-egy probléma idejébe és terébe, hagyja, hogy az irodalom összefüggésrendszere működésbe lépjen, korszakoktól, szerzőktől, műfajoktól függetlenül dolgozik az anyaggal, és dolgozik maga az irodalom. Lehet kiindulópont az antik költészeti hagyomány vagy a *Genezis*, a kortárs alkotók és irodalmárok polémiája is terítékre kerülhet, a tanulmánykötet olyan tudatos elrendezéssel olvastatja újra a már korábban máshol megjelent szövegeket, amely nem hagy kétséget afelől: működik az „antológiai csap-

da”. Azaz belépek én a kertbe, ahol megláthatók a talán már elfeledett, groteszk elemek. Majd jönnek, s új ablakot nyitnak a szövegek az irodalmi világokra, a házon belül már a szemérmesebb dolgok is feltáruznak, s mindezt tetőzi a szavak súlya és fontossága. Legvégül pedig, amikor már mindenféle dolgok szóba kerülnek, az utolsó oldalakon a *Tanácsok egy ifjú olvasónak* is segíthet abban, hogy visszatekintve elhelyezzem valahol ezt a kötetet a *könyvek rendszertanában*. Ez azonban most már nyílt titok.

Onder Csaba

Eljutni Móriczhoz

(Szilágyi Zsófia: *A továbbélő Móricz*. Kalligram, 2008)

Aki klasszikus Móricz-monográfiát vár Szilágyi Zsófia új kötetétől, az csalódni fog. Aki esetleg hagyományos, tematikus tanulmánykötetet, az is. *A továbbélő Móricz* rendhagyó könyv, nem egyszerűen sajátos műfajisága, sokkal inkább nyilvánvalóvá tett érdekeltégei miatt. *Személyes nyomozás az irodalom történetében*: a kötet első fejezetének címe igen pontosan határozza meg ezt az érdekeltéget. Az olvasás és a személyes olvasástörténet eltagadhatatlan eseményeinek és hatásainak rögzítését, eme rögzített nyomok tárgyilagos és

egzakt vizsgálatát. Miközben a nyomozás (módszertani értelemben) ismerősen szabályos mederben folyik, a nyomozás választott tárgya (Móricz és az irodalomtörténet) kapcsán az erősödhet meg bennünk, hogy az irodalomnak sokkal inkább történetei, mi több, személyes (olvasás)történetei vannak, semmint egyetlen története, továbbá ezek a történetek sokszor lezáratlanok, pontosabban *a priori* nem lezárhatóak. Így tekintve ez a Móricz-könyv Szilágyi Zsófia saját irodalomtörténetének feltáruása is egyben. Egy olyan nyomozás elbeszélése, amelynek nincs feltétlenül kézzel fogható végeredménye, amely nem kecsegtet mindig (de sok esetben azért nagyon is) hagyományos értelemben vett sikerrel: új (filológiai) eredményekkel, új (elméleti) belátásokkal vagy új (történeti) összefüggések megértésével Móricz és az irodalomtörténet ügyében. Mindeközben mégis megtörténik a legfontosabb, amit ez a sajátos, a személyességgel, az életrajz és a szövegek összefüggéseivel különösen és sűrűn foglalkozó olvasástörténeti nyomozás eredményezhet: úgy juttat el Móriczhoz, ahhoz a bonyolult és összetett szövegvilághoz, amelyet tehát ez a

név jelöl meg számunkra, hogy együtt nyitja meg Móricz felé (és persze viszont) a mai élő, keletkező irodalmat, és a diskurzusba bevont saját családtörténetet.

Szilágyi Zsófia Móricz-könyve persze nem előzmények nélkül való a műfajiság, az elbeszélhetőség vagy az egybeszerkesztés igen koncepciózus műveleteit tekintve. Legutóbbi tanulmánykötete, *A fellábu ólomkatona. Irodalmi mű-hibák* (Kalligram, 2005) előszavában éppen saját szerzői-szerkesztői pozícióját teszi reflektálttá. Kötetének kulcsszavai (hiba, novellaciklus, regény) eszerint nem véletlenszerű kapcsolatban állnak a tanulmányokból és kritikákból összeálló szöveg egészével, amely így akár valamiféle egységet is megképezhet (a novellaciklushoz hasonlóan), a vele dialógusba bocsátkozó olvasói értelemalkotó munkának köszönhetően. Az időben korábban született írások utólagos egybeszerkesztésekor, hogy elkerülje közreadás pusztán reprezentációs, regisztrációs jellegét, nem elégszik meg bizonyos szövegek átírásával, az összeállítás során „sokkal bonyolultabb műveletek történnek félmondatok szövegbe illesztésénél” (11). Ugyanakkor a monográfiák erősen normatív, többnyire a pályakép alapján szerveződő koncepciója sem lehet számára irányadó, mivel – és Szilágyi a Korona Kiadó egykori monográfiásorozatának szerzőjét, Eisemann Györgyöt idézi –, ez a szemléletmód „az interpretáció fontos kérdésfeltevéseit korlátozhatja” (9). A költés vagy átmeneti vagy új (mindegy) megoldás valójában így egy olvasási ajánlás lesz, amely tehát az olvasóra bízva a tematikusan és sokszor szövegszerűen is egybekapcsolt, egymásra utaló, de a monografikus beszédmód és logika szorítását nélkülöző szövegek összeolvasását, a szükségképpen adódó üres helyek kitöltését. *A továbbélő Móricz* esetében talán ezzel az elvárással magyarázható, hogy nincs jelölve az írások eredeti lelőhelye (de egy bibliográfia és névmutató azért nem ártott volna): az elfedés mintha egy félreértéstől kívánna megkímélni bennünket, olvasókat: az eltérő kontextusok (folyóiratok vs. *A továbbélő Móricz*) eleve más-más szövegeket, és más-más olvasatokat kínálnak.

A Móricz-kötet nem rendelkezik kanonikus helyen lévő előszóval. Az előszó helyén nincs semmi. Az első írás azonban („*mint egy megíratlan regény főhőse*”, *Dédnagyanyám, Kálmán Bella*) mégis egészen pontosan megadja a lehetséges olvasói viszonyulási formákat, világossá téve és meggyőzően elfogadva az elbeszélői pozíció és érdekelttség egészét is, annak minden szokatlanságával együtt. Ennek lényege mindössze annyi, hogy a személyes vagy családi kötődés (egy íróhoz, történetesen Móriczhoz, még ha áttételesen is) „különös, tarka labirintusba vezet el, amelyet a valóság, a legendák, az irodalom és az adatokból kikerekített történetek építenek föl.” (13) Mindez nem egyszerűen motíváció Szilágyi Zsófia számára, hanem olvasásmódját, kutatásait, s nem utolsó sorban elbeszélői pozícióit is megalapozó összetett szituáció. Nyomozásokat folytat, akár egy irodalomtörténetész: szövegekben, szövegek közötti terekben, személyes és fiktív történetekben. Az említett szövegben konkrétan éppen a családi legendáriumban élő, az ifjú Móricz és a dédnagyanya vélt vagy valós szerelmének története adja az apropót

a *Forr a bor* című regény újraolvasásához, filológiai apróságok felmutatásához, Kisújszállás irodalmi hagyományainak, vagy éppen a személyes családtörténetek szálainak bogozásához. Persze ez önmagában így még kevés volna egy egész kötethez, az első fejezet többi írása nem véletlenül bővíti és finomítja az elbeszélőt (személyesen is izgató) témák sorát a művek mögötti modellek (Móricz és Litkei Erzsébet), Móricz álneveinek és álarcainak, vagy éppen a káromkodás vagy a sport Móriczot érintő kérdésével. Különösen szimpatikus és inspiratív Szilágyi Zsófia ama, egyébként az egész kötetre jellemző eljárása, hogy nagyon széles és mély intertextuális hálót sző a vizsgált témák köré. Csak egyetlen példa: a már említett *Csibe és apuka* című fejezet Vladimir Nabokov *Lolitáját* és Szabó Magda *Für Elise* című regényét is segítségül hívja, természetes módon mutatva rá arra is, mennyire differenciált saját olvasói tapasztalatunk, mennyire szabadon hagyatkozhatunk minderre akkor, ha élővé kívánunk tenni valamit – történetesen éppen Móriczot.

Ez a kötet végső soron a szerzői monográfia megújítására tett újabb hazai kísérletként is olvasható. Mindez nem jelenti azt, hogy a szerzői monográfiák ideje lejárt volna, sokkal inkább azt, ami az irodalomtörténetek, a kánonok és kánonképzések pluralitása kapcsán már jó ideje érezhető: nincs egyedül üdvös megoldás, ezért minden megalapozott elbeszélés és megoldás érvényes lehet. A Korona Kiadó (időközben ugyan abbamaradt) sorozata is mutatja azonban az igen erősen élő elvárások (tehát legyen életrajzon, pályaképen alapuló elbeszélés, mint egy klasszikus monográfiában), és az egyébként mindezt már elhagyni kívánó irodalomtörténeti kísérletek (a már szóba hozott Eisemann György mellett most csak Bécsy Ágnes Berzsenyi-, illetve Margócsy István Petőfi-könyvét említeném) sajátos szimbiózisát. Nyilván egyszerűbb azonban ma tanulmánykötetet közreadni, mint kétes kimenetelű és kockázatos kísérletekkel bajlódni. E tekintetben Szilágyi Zsófia nagyon is merész könyvet írt, pofonegyszerű és felettébb sikeresnek és hasznosnak mutakozó képlettel: Móricz újraolvasásának (személyes, szépirodalmi és szakmai-filológiai) történeteivel, amelyből egyfajta Móriczkép vagy tudás, egyfajta Móricz-olvasás mégis nagyon határozottan létrejön.

Miközben az elbeszélés szakmailag megalapozott (a jegyzet-apparátus imponáló), a tudományos elbeszélésektől elvárt személytelen beszédmód helyett egy személyes és egyedi elbeszélői hang érvényesül kitarotán, nem válva azonban sem nyelvében, sem látásmódjában kizárólagosan szubjektívvé. Amint azonban arra a szerző az utolsó rövid fejezetben reflektál, ez a személyesség nagyon is meghatározó volt a tárgyalt Móricz-szövegek kiválasztásánál, a témák sorjáztatása során. Ez a személyesség játszik közre abban is, hogy az újraolvasás (az eddig elvégzett munka) még korántsem ért véget. Nem pusztán a móríci szövegvilág itt is hangsúlyozott fontosságot kapó, de lényegében még elzárt részei (*Tükör, Naplók*) miatt, de az olvasás mindenkor lezáratlan volta miatt sem. Talán ebből adódhat az is, hogy vannak olyan fejezetek, ahol a személyesség, a Móricz- és a kortárs szövegek

egymásba olvasásból eredő meglátások szinte csak az ötlet szintjén maradnak. Szilágyi Zsófia elegánsan, néhol nagyvonalúan villant fel később lényegében érvekkel alig alátámasztott, jobban nem kifejtett lehetséges kapcsolatokat. Ez a pazarlás akár zavaró is lehetne különben, pontosabban ami az olvasónak esetleg inspiráció (hogy egy nyomon maga is elinduljon), az a kritikus olvasónak jogos hiány (hogy csak *Az Isten háta mögött* mint Veres Laci regénye, vagy a Móriczot újraíró Nadas eseteire utaljak), amit egyedül az elbeszélő deklarált személyes újraolvasásának reflektált problémája tesz elfogadhatóvá. Az elméleti, tudományos apparátus és beszédmód háttérbe szorítása, a saját hang, nézőpont, elbeszélésmód kiválasztása azért sem lehetett könnyű, mivel, ahogyan Szilágyi is említi, éppen újraolvasása idején szaporodtak fel a Móriczcal kapcsolatos szakirodalmak (ennek kiemelt tárgyalását végzi el a harmadik fejezet). Mindenképpen szimpatikus tehát, hogy nem kíván kulcspozíciót elfoglalni, se nem egyszerű recepciókritikát művelni, hanem vállalva saját, tudatosan megkonstruált nézőpontját, abba igyekszik integrálni mindent, amit csak tud. Szilágyi Zsófia a lehető legjobb időben írta meg könyvét, fedezte fel magának Móriczot.

A három részből álló könyv fejezetei (*Személyes nyomozás az irodalom történetében, Továbbélő Móricz, Móricz-újraolvasás*) egymással szorosan összetartoznak, logikusan és igen szerencsésen követik, illetve egészítik ki egymást, lehetővé téve persze az önálló, tanulmányzerű olvasást is. A második fejezet a kötet címadó fejezete, nem véletlenül (középen állva, a kötet gerincét adva) hangsúlyos a kortárs magyar irodalomban élő, annak szövetébe szövődő Móricz-szövegvilág vizsgálata, mivel nyilván elsősorban a szépirodalmi szövegek képesek arra, hogy bármit is megőrizzenek a magyar irodalom hagyományaiából, termékeny interpretációs közeget nyújtva Móricz újraolvasásához és rekanonizációjához. Szilágyi Zsófia itt talál fogásokat, hogyan segíthet egy-egy kortárs író (Grecco Krisztián, Tar Sándor, Nadas Péter, Háy János, Oravecz Imre) Móricz-képünk újrarajzolásában, akár a falu, a paraszti világ, az árvaság, a metaforikus olvasás vagy éppen a származás (hogy csak néhányat említsek) hasonlóságai vagy éppen különbségei tekintetében. Sokféleképpen el lehet tehát jutni Móriczhoz a kortárs irodalom segítségével, s ennek beláttatásában Szilágyi Zsófia könyvének igen nagy szerepe van. S abban is, ami talán ennél is fontosabb belátás, hogy érdemes eljutni ismét Móriczhoz.